

Ikt.szám HMT:

Jóváhagyta:

BELSŐ JELENTÉS
Tangazdaságok

Készítette:

Ellenőrizte:

A jelentést Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége készítette.

Tartalomjegyzék

1. Téma/Probléma/Feladat.....	3
2. Helyzetjelentés.....	3
3. Következtetések.....	6
4. Javaslatok.....	7
5. Csatolmányok.....	8

1. Téma/Probléma/Feladat

Meghatározásukat tekintve a tangazdaságok tanulmányi célokra létesített gazdaságok, amelyeknek elsősorban bemutató jellegük van. Az ellátogatók megismerkedhetnek mezőgazdasági gépekkel. A szó szoros értelmében vett tangazdaságokkal nem volt interakciónk az elmúlt időszakban, azonban azon farmok és gazdaságok, ahol látogatásokat szerveztünk fiatalok bevonásával, nevezhetők ilyen egységeknek.

A mezőgazdasági tevékenységek szereplőinek körében szükséges a tudatosítás a munkaerő-utánpótlásra, a fiatal szakemberek iránti igényre vonatkozóan. A tudástranszfer is elengedhetetlen a nyugdíjba vonuló gazdálkodóktól a fiatal generációnak.

Ugyanakkor egyre kevésbé motiváltak a fiatalok a mezőgazdaságban történő elhelyezkedésben, mi sem mutatja jobban, hogy 2022-ben két Hargita megyei középiskola által indított mezőgazdasági szakosztályba egyáltalán nem volt jelentkező (1. ábra).

Ezen igényekre válaszolva, az elmúlt években számos tapasztalatcserén vettünk részt, illetve farmlátogatásokat szerveztünk, közel 30 helyszínen az, külföldön és belföldön egyaránt. Ezek mentén a segítségnyújtás leginkább azon tevékenységen érhető tetten, hogy egy-egy gazdaság meglátogatása által növeljük a farm népszerűségét és ismertségét azáltal, hogy jelen lesznek a közösségi médiában (egy-egy bejegyzés által), és eljutnak a nagyközönséghez is. Ugyanakkor a fiatalok számára munkalehetőséget is jelenthetnek ezek a gazdaságok, ami a gazdaságok számára is hasznos, ugyanis a szakembereket foglalkoztathatnak a jövőben. Mindez hozzájárulhat a diákok szezonális munkakedvének növeléséhez is.

2. Helyzetjelentés

Az elmúlt években, 2022-ben (*CAPfuture – Tájékoztató intézkedések az egészséges és minőségi élelmiszerekért*) és 2023-ban (*CAPactivities2022 – Tájékoztató intézkedések a KAP elérhetőbbé és népszerűbbé tétele érdekében*), főként Európai Unió által társfinanszírozott projektek tevékenységeinek részeként szerveztünk farmlátogatásokat szerte a megyében, szarvasmarha farmokon, pékségnél, gasztropontnál, valamint szövetkezeteknél. Továbbá, külföldi tapasztalatcserék során Magyarországon, Szlovákiában és Dél-Tirolban is alkalmunk nyílt helyi gazdaságokat meglátogatni, több mint 15 egységet.

4 osztály, összesen 127 diák vett részt farmlátogatásokon 2021-ben. Csíkszeredából a Venczel József Szakközépiskolából, a Kós Károly Szakközépiskolából (mindkettő Miercurea-Ciucból), a dánfalvi Petőfi Sándor Szakközépiskolából, illetve a gyergyószentmiklósi Batthyány Ignác Technikai Kollégiumból érkeztek diákok. A résztvevők különböző szakterületekről álltak össze, mint például környezetvédelem, erdészet és agroturizmus.

A tevékenységek során a tanulóknak lehetőségük volt különböző szarvasmarhatelepeket (holstein, angus, tiroli szürke marha és egy másik romániai fajta), valamint egy kézműves pékséget meglátogatni, ahol a tulajdonos a felhasznált nyersanyagok nagy részét maga termeszti. A diákoknak lehetőségük volt látni a nagy teljesítményű rendszereket, a termelési folyamatot és megismerkedhettek egy gazdálkodó munkarendjével is. Az alábbi gazdaságokat látogatták meg a diákok:

- 2021. november 15: látogatás az Újtusnádön működő szarvasmarha farmon
- 2021. november 16: a diákok szarvasmarha farmokat látogattak meg Dánfalván
- 2021. november 18: pékség meglátogatása Gyergyócsomafalván
- 2021. december 16: Dánfalva község különböző gazdaságaiban zajlott látogatások

2022. március 26-28 között vett részt Hargita megyéből egy 14 tagú csoport Bács-Kiskun megyében egy tapasztalatcserén. Mindannyian az agrár-élelmiszeripari ágazatban dolgoznak. A résztvevők között említhetünk például egy kézműves péket, hagyományos receptek alapján bio szörpöt és lekvárt előállító embereket, vagy akár állattenyésztő gazdákat is. Az utazás során többek között meglátogathattak egy biogomba termesztő központot, egy magyar szürkemarha farmot és egy biogyümölcsfeldolgozó modellt.

A Magyarországon megismert bio minősítés és a bevezetett minőségbiztosítási rendszer megismerése hozzájárul a meglévő Székely Termék védjegy, a minősítési rendszer fejlesztéséhez, és felhívja a résztvevők figyelmét a minősítés által nyújtott lehetőségekre és a helyi termékek számára jelentett hozzáadott értékre.

Ugyancsak Magyarországon, Tolna megyében, tett látogatási 15 helyi gazda 2022. február 22-24 között. A romániai gazdák többsége gyümölcsstermesztő volt, akik különböző típusú italokat vagy termékeket készítenek bogyós gyümölcsökből, valamint a közbirtokosságok képviselői, akik szövetkezeti formák kialakítását tervezik a bogyós gyümölcsök feldolgozására. Így a csoportnak

lehetősége volt meglátogatni egy helyi zöldség- és gyümölcsértékesítő, valamint feldolgozó szövetkezetet, részt venni egy szemináriumon a biológiai sokféleségről, majd eszmecserét folytatni és kapcsolatot építeni helyi gazdálkodókkal a jövőbeli együttműködési lehetőségekről. Emellett lehetőség nyílt ellátogatni egy családi pincészetbe, ahol a résztvevők részt vettek egy workshopon a bortermelésről és a borok bemutatásáról, a helyi biodiverzitást kiemelve a szőlőkultúrák tekintetében. A természeti örökség védelme mellett a gazdák tapasztalatai jelentős hatást gyakoroltak a résztvevőkre, mivel olyan jó gyakorlatot képviselnek, amelyet a romániai gazdák átvehetnek és alkalmazhatnak.

2022. május 26-28 között Szlovákiába, Dunaszerdahelyre, látogathatott ki 19 gazdálkodásban jártas személy Hargita megyéből. A résztvevők első szlovákiai útja Karvára vezetett, ahol megismerkedtek a Karvai Vidékfejlesztési Szakképző Iskola kertészetének történetével. Egy kis családi zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzembe is ellátogattak, ahol bemutatták a gazdaság szakmai tapasztalatait. Dunaszerdahelyen egy Szlovákiában egyedülálló mangalicatenyésztő központba látogattak el, majd egy gyökérszöveget termesztő családi vállalkozásba vezették őket. A zöldségtermesztésben precíziós gazdálkodást folytatnak, mikro-öntözési technológiát alkalmaznak.

A farmlátogatások integrált megközelítésben mutatták be a mezőgazdaságban végzett munka elméleti és gyakorlati részét, és általános képet nyújtottak a résztvevőknek az egészséges és minőségi termékek eredetéről. A látogatások hozzájárultak ahhoz, hogy a fiatalok figyelmét felhívják arra a tényre, hogy a mezőgazdaság megélhetési forrás is lehet.

2022-ben az alábbi farmokra és mezőgazdasági egységekbe látogattak el a diákok:

- 2022. október 13: Gyergyóremetén szarvasmarha farmon tett látogatás
- 2022. október 18: Recsenyédén egy szarvasmarhafarm farmon tett látogatás, amellyel egyidőben egy panzió is működtetve van
- 2022. október 19: Gyimesközéplekon a helyi tejfeldolgozó, illetve a csíkszépvízi szövetkezetnél. 2022. október 26-án újabb tanulmányi kirándulás az említett szövetkezeteknél.
- 2022. október 20: látogatás a Csomortánban működtetett mézarszéken és vágóponton

- 2022. november 23: farmlátogatás a dánfalvi automatizált szarvasamarha farmon

Az említett időszakban 160 diákot mozgattunk meg a gyergyószentmiklósi Batthyány Ignác Technikai Kollégiumból, a székelyudvarhelyi Kós Károly Szakközépiskolából, a csíkszeredai Venczel József Szakközépiskolából, a balánbányai Liviu Rebreanu Szakközépiskolából, a Márton Áron Főgimnáziumból, valamint a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem csíkszeredai karjáról.

2023. február 19-22 között egy 20 tagú csapat látogathatott el Dél-Tirolba egy szakmai út keretében, amely lehetőséget nyújtott a gazdáknak arra, hogy bővítsék tudásukat az ellenálló és rugalmas mezőgazdaságra történő átállásról. Dél-Tirol híres almatermesztési kapacitásáról. A kétoldalú jó tapasztalatcsere alkalmával a helyi gazdák többet megtudhattak arról, hogy a gazdák és a termelők hogyan tudták a dél-tiroli termékek (például alma) erős márkáját megteremteni, valamint hogyan sikerült elsajátítani a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokat a versenyképesség fenntartásával. A tanulmányi út során olyan jó, bevált szövetkezeti mintákat látogattunk meg, amelyek a mezőgazdaság több területén is működnek, és egymással is közreműködnek a siker érdekében, legyen szó almatermesztésről vagy energiatermelésről. Az alábbi mezőgazdasági egységeket sikerült meglátogatni:

- schludernsi Energiaszövetkezet
- biomasszával történő energiatermelő rendszer
- burgeis-i tejfeldolgozó
- helyi gazda farmja
- földalatti vízi erőmű
- hulladék újrahasznosító központ
- vinschgau-i Vízgazdálkodási Konzorcium
- helyi farm

3. Következtetések

Összesen 287 diák került megmozgatásra 10 gazdaságot látogatva meg, illetve 68 helyi gazda, akik elsősorban külföldi szakmai utakon látogattak meg jó példának számító tangazdaságokat.

A generációs megújulás a mezőgazdaságban is életbevágó, és fontos a fiatalok számára vonzóvá tenni a mezőgazdaságot és bátorítani őket, hogy merjenek elhelyezkedni az agrár-élelmiszeripari ágazatban. Ehhez szorosan kapcsolódik a tudásátadás az idősebb generációtól a fiatal generáció fele. Ezeket és hasonló témákat érint a 2024. januárjában leadott projektötlet az Európai Bizottság Mezőgazdasági Igazgatósága által kiírt IMCAP-program keretében, amely a *CAPambition2024: Tájékoztató intézkedések a fenntartható jövőért a mezőgazdasági fejlődésben, a fiatalságra és az élelmiszerbiztonságra összpontosítva* nevet viseli. A projektbe foglalt tevékenység tartalmazza 5 helyi feldolgozó egység és farm látogatását is. A pályázat várhatóan 2024. május-június körül kerül elbírálásra.

A tangazdaságoknak kiemelkedő szerepük lehet a fiatalok szakmai fejlődésében és a mezőgazdasági szektor előregedésének megállításában azzal, hogy a mezőgazdasági szakmai tudás gyakorlására nyújtanak lehetőséget.

4. Javaslatok

Ahogy az a fentiekben látszik, a farmlátogatások értékes betekintést nyújtottak a résztvevők számára a szakma rejtelmeibe, és rávilágítottak mind a mezőgazdasági ágazat vonzerejére, mind pedig a gazdálkodók mindennapi feladataira. Ugyanakkor a diákok és tanulók érdeklődését az ilyen tevékenységek felkelthetik a mezőgazdaság iránt, és a jövőben szakképzett munkaerővé válhatnak.

- látogatásokon részt vett diákok száma
- tapasztalatcseréken/szakmai utakon résztvevők száma
- meglátogatott gazdaságok/üzemek száma

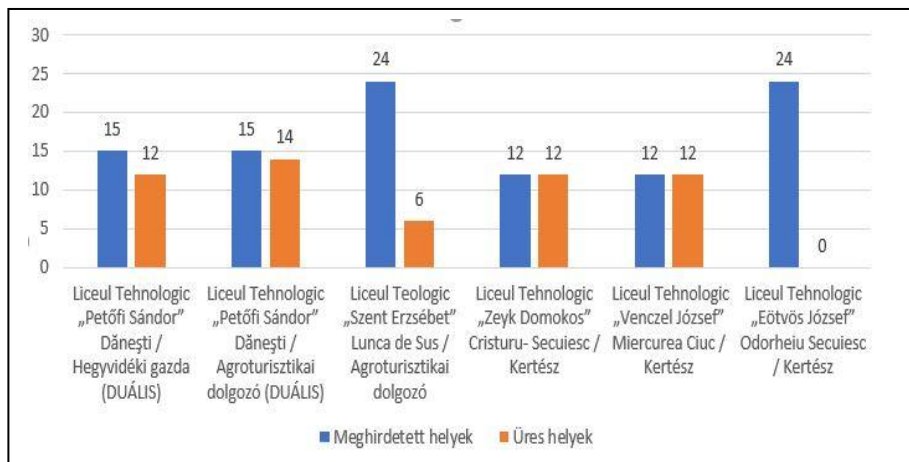
Hasznos lenne tangazdaságokat létesíteni vagy bevonni a már meglévő gazdaságokat, hogy nyújtsanak tangazdaságnak megfelelő szolgáltatást (akár időszakosan) ne csak diákok, hanem már mezőgazdaságban aktívan dolgozók számára is, hiszen tapasztalataink azt mutatják, hogy az egymástól való tanulás igazán hatékony.

Ugyanakkor hasznos mérni az eddigi tangazdaságokhoz hasonló gazdaságoknál tett látogatások hatását a fiatal generáció mezőgazdasági szektorban történő elhelyezkedésére vonatkozóan. Azt lehet érdemes mérni, hogy a látogatásokon résztvevő diákok közül van-e olyan fiatal, aki esetleg állást kapott a farmon, szezonális munkát vállalt, esetleg szakmai gyakorlatát

töltötte a farmon. Ennek legegyszerűbb módja a telefonos lekérdezés, amelyek alapján további fejlesztési útvonalak is meghatározhatók lehetnének a tangazdaságokra vonatkozóan.

5. Csatolmányok

1. ábra: Mezőgazdasági szakterületre jelentkezők (2022)

Forrás: Saját szerkesztés